

PROGRAM FÖR SKATTESÄNKNING!

ALLTSEDAN socialdemokraterna efter skördetidens misslyckade framstötar började driva sin socialiseringspolitik i mera försiktiga former har den avgörande skiljelinjen mellan socialister och borgerliga kommit att gå i skattefrågan. Med skattepolitiken som instrument har socialdemokratien verkat för två grundläggande målsättningar — att utsträcka det statliga inflytandet och att genomföra en långt driven standardutjämning. Den senare målsättningen hade länge sitt stöd i många socialdemokratiska väljares primitiva föreställningar om den rättvisa relationen mellan arbete och lön, mellan prestation och utbyte. Dessa väljare var på grund av sin arbetsmiljö ofta bundna till ett huvudsakligen kvantitativt betraktelsesätt — för att en viss inkomst skulle vara förtjänt borde den motsvaras av en viss kvantitativt bedömbart insats. Det för socialdemokratiens väljare avgörande motivet till nivelleringspolitiken var alltså ingalunda — som det ibland påstås — avundsjuka, utan ett primitivt rättvisepatos. De borgerligas försök att vinna gehör för ett mera nyanserat synsätt kunde länge inte få någon större framgång hos dessa väljare. Kraven på rimlig ersättning

för risktagande, för ansvar, för prestationens kvalitet, kunde rentav väcka indignation. De uppfattades då som uttryck för att man såg ner på kroppsarbetarens insats.

Läget är numera dessbättre ett annat. Vårt samhälle har inträtt i den andra industriella revolutionen. En ny arbetsmiljö — där uppgifterna alltmer får en kvalitativ prägel — växer fram. Därmed försvinner efterhand grundvalen för den mera primitiva rättvisepoffattningen hos det stora antal människor, som varit bundna vid enklare, mera manuella och mekaniska arbetsuppgifter. Samtidigt stiger bildningsnivån — insikterna i ekonomiska sammanhang ökar, och därmed förståelsen för behovet av inkomstdifferentiering och för skattepolitikens möjligheter att verka produktionsstimulerande.

Det borde därför vara möjligt för de borgerliga partierna att lägga fram ett konkret skattesänkingsprogram med i grund förändrade progressionsskalor, mildrad förmögenhetsbeskattning och en väsentligt lägre företagsbeskattning utan att väljarna på andra sidan skall uppfatta detta program som ett uttryck för en ren borgerlig intressepolitik. Givet är att de socialdemo-

kratiska politikerna kommer att göra sitt yttersta för att misstänkliggöra ett dylikt program. Alla de gamla argumenten om högskattepolitikens syfte att skapa social rättvisa, temat: skatterna ner för de många och små, men ej för de rika osv. kommer att föras fram igen. Men det är inte säkert att de kommer att göra samma intryck längre ens hos socialdemokratiens gamla väljarkader. De borgerliga partierna har ett överväldigande starkt material beträffande högskattepolitikens olyckliga verkningar att bygga på. Så starkt att de borde kunna räkna med att ett radikalt skattesänkingsprogram skulle möta uppskattning och förståelse även bland många arbetarväljare, som länge troget ställt sig bakom den socialistiska skattepolitiken. Detta material kan tänkas vinna gensvar dels därför att ett så stort antal arbetare själv inte längre känner sig som »de många och små», och dels därför att kravet på en *produktionsstimulerande* skattepolitik på ett för dem numera uppenbart sätt motsvarar deras egna intressen.

Det kan synas verklighetsfrämmande att tala om ett radikalt skattesänkingsprogram i ett läge, där vi endast med yttersta möda kan hindra en ny inflationsvåg att rulla över landet samtidigt som en exportkris hotar, där statsfinanserna är ansträngda till bristningsgränsen och där skatteunderlaget sviktar. Det är dock den vägen vi

måste gå om vi inte skall glida in i samma utveckling som t. ex. Finland. Vår utsikt till räddning ur det nuvarande trötlösa läget ligger i en skattepolitik, som skapar ett ånyo stigande skatteunderlag, och som möjliggör det frivilliga sparande utan vilket investeringsutgifterna endast kan lösas på det statssocialistiska tvångets väg. Ett sådant skatteprogram kan givetvis inte förverkligas i en omgång. Dess genomförande kommer att kräva flera års intensiva ansträngningar, och det måste stödjas av energiska åtgärder för att hejda statsutgifternas ökning. Man får arbeta sig fram steg för steg på både inkomst- och utgiftssidan. Och man får vara beredd att pröva de möjligheter, som den indirekta beskattningen liksom socialförmånernas finansiering avgiftsvägen kan öppna till att minska övergångssvårigheterna.

Det kan då frågas: vad har det för mening att proklamera ett program, som kan bli verklighet först efter flera år?

Svaret är att ett sådant program skulle få en utomordentligt gynnsam psykologisk effekt. Det stora flertalet tjänstemän och företagare — och såsom skattedragare tillhör även jordbrukarna företagarkategorien — liksom många arbetare har genom högskattepolitiken bringats i en sinnesförfattning, som börjar närma sig förbittrad hopplöshet. Man tror inte längre på möjligheterna till en verklig lättnad i skattebördan. Den blir bara större

år för år — och statsfinanserna allt sämre. Nu stiger också kommunal-skatterna. Man börjar säga sig att inte ens en borgerlig majoritetsregering kommer att kunna ändra mycket i detta. Denna förgrämda liknöjdhet är en fara inte bara för tron på ett borgerligt alternativ utan också för tron på framtiden, för lusten att spara, att starta eget, att planera förståndigt, att taga af-färsrisker. En sådan inställning får vidsträckta och olyckliga återverkningar på hela samhällsekonomin.

Det hjälper då alls inte att högerpartiet år efter år lägger fram en mödosamt hopsparad skuggbudget — som beträffande inkomstskatten leder till ett löfte om en minskning av skatteuttaget med 10 procent. Eller att folkpartiet — på andra grunder — ger liknande löften. Det hjälper heller inte att båda dessa partier förklarar att deras aktuella skattesänkingskrav endast är ett första steg. Människorna frågar sig: ett första steg — till vad? De vill veta, konkret och i detalj: vilken är den skattepolitiska målsättning, som de borgerliga partierna kämpar för? De kan förstå att den inte omedelbart kan förverkligas av en borgerlig regim. Men de borde få veta

vad de har att hoppas på — och att arbeta för!

Högerpartiet har under en följd av år gått i spetsen beträffande kraven på skattesänkning. Dess ärliga redovisning av uppgiftens svårighetsgrad torde ha väckt respekt i alla läger. Just därför att högern inte givit löften utan täckning borde ett radikalt skattepolitiskt reformprogram — utgörande en målsättning för partiets strävanden på längre sikt — vinna tilltro. Vare sig högern vill fortsätta den hittillsvarande linjen med årligen framlagda budgetalternativ eller icke, borde man inom partiet överväga, om tiden inte är inne att ge skattebetalarna ett hopp om en verkligt påtaglig sänkning av inkomst-, förmögens- och företagsbeskattningen. Sannolikt skulle ett dylikt program, som måste vara klart, åskådligt och konkret, kunna starkt bidra till att mobilisera de mycket stora personella resurser, som borgerligheten dock har, men som ännu inte på långt när kommit till verkan.

Här har endast själva kravet på ett skattesänkingsprogram kunnat utvecklas. Till problemen kring ett sådant program blir det anledning att återkomma.